

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
16/385-

Dato
3 FEB 2017

Skveneheii Vindkraft AS – Skveneheii vindkraftverk i Åseral kommune - klagesak

1. INNLEDNING

Skveneheii Vindkraft AS (SKV/tiltakshaver) søkte 31. oktober 2013 om anleggs-konsesjon for å bygge, eie og drive Skveneheii vindkraftverk, samt nettilknytning for anlegget, i Åseral kommune. Det ble samtidig søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga den 27. juni 2014 SKV anleggs-konsesjon til det ovennevnte anlegget. Vindkraftverket er fordelt på to planområder, henholdsvis Skveneheii (søndre planområde) og Stuttjørnheii (nordre planområde). Konsesjonen omfatter inntil 120 MW installert effekt, tilsvarende en årlig produksjon på anslagsvis 308 GWh. NVE ga samtidig samtykke til ekspropriasjon, mens søknaden om forhåndstiltredelse ble stilt i bero.

NVEs vedtak ble påklaget av:

- Forum for natur og friluftsliv Agder (FNF)
- Villreinnemnda for Setesdalheiene (Villreinnemnda)
- Norges Miljøvernforbund
- Naturvernforbundet i Vest-Agder
- Advokatfirmaet Tofte på vegne av Lisbeth og Lars Falkenberg
- Stig Alfred Eikeland

Åseral kommune, Vest-Agder fylkeskommune og Fylkesmannen i Vest-Agder har innsigelse til prosjektet.

SKV kommenterte klagen i brev av 25. og 26. august 2014. I vedlegg av 2. august 2014 har Naturrestaurering AS på vegne av SKV, kommentert klagen fra Villreinnemnda.

NVE fant ikke grunnlag for å endre vedtaket, og sendte saken over til Olje- og energidepartementet ved brev av 19. november 2014.

Departementet gjennomførte klagebefaring i området 22. september 2015 sammen med representanter fra klagerne og SKV. Det ble i forbindelse med befaringen avholdt møte hvor blant annet SKV, kommunen, fylkeskommunen, Fylkesmannen og representanter for klagerne var til stede.

Departementet har i forbindelse med klagebehandlingen avholdt møte med tiltakshaver og grunneiere fra området. Foruten de nevnte møtene, har departementet i etterkant av NVEs oversendelse av klagesaken mottatt ytterligere uttalelser fra grunneiere og motstandere av tiltaket.

2. PLANENDRING

Ved brev av 16. september 2016 til departementet opplyser Nordisk Vindkraft og Hybrid Tech at søknaden for det nordre planområdet (Stuttjørnhei) trekkes tilbake. Dette omfatter også adkomstvei til denne delen av vindkraftverket, og kraftledning fra nordre til søndre planområde.

Departementet tar dette til etterretning, og vil i klagebehandlingen vurdere kun det søndre planområdet (Skvenehei). I brev av 4. mai 2015 til departementet har tiltakshaver gjort en vurdering av prosjektøkonomien. Vurderingen viser at det er om lag de samme teknisk/økonomiske forutsetninger for de to planområdene, og at de kan vurderes utbygd hver for seg. Det søndre området er det største, med en skissert utbygging på 82,5 MW. Det foreligger ikke en oppdatert produksjonsberegning, men departementet legger til grunn at en slik installasjon vil gi i størrelsesorden 250 GWh pr. år.

3. KLAGER OG INNSIGELSER

3.1 Klager

Klagerne anfører blant annet at vedtaket er preget av usikkerhet med hensyn til biologisk mangfold og virkninger for friluftsliv og landskap. Det stilles spørsmål ved vindmålinger, antall fullasttimer og lønnsomhetsberegningene. Det anføres videre at NVEs konklusjoner om villrein avviker vesentlig fra blant annet Fylkesmannens og Villreinnemndas vurderinger, uten at avviket er tilstrekkelig begrunnet. Klagerne

anfører at føre-varprinsippet burde vært lagt til grunn for tiltakets effekt på hubro. Det er også anført at hytteeierne blir eksponert med støynivå og skyggekast som ligger over fastsatte grenseverdier.

For en nærmere gjengivelse av klagene viser departementet til NVEs oversendelsesbrev av 19. november 2014. Klagegrunnene er i stor grad overlappende, og departementet behandler derfor anførslene tematisk.

3.2 Innsigelser

Åseral kommunes innsigelse til tiltaket er begrunnet med hensynet til villrein og landskap. Deler av området ligger i et nasjonalt villreinområde (NVO) som inngår i Heiplanen. Kommunen mener at NVE omtaler randsonen feil i henhold til Heiplanen og kart over NVO. Åseral kommune forventer at NVE bruker de siste og oppdaterte registreringene fra pågående GPS-merkeprosjekt i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane landskapsvernområde, særlig med hensyn til vurderingene av nordre planområde. Videre skriver kommunen at tiltaket krever store arealer og vil bli synlig i en stor radius som følge av plassering i fjellområder. Åseral er en stor hyttekommune med over 2000 fritidsboliger. Kommunen viser til at det er planlagt vannkraftprosjekter i kommunen, som til sammen kan gi rundt 190 GWh ny årlig produksjon. Kommunen mener at totalbelastningen ved vindkraften i tillegg blir for stor, og mener at kommunens syn på tiltaket må veie tungt i avveiningen.

Fylkesmannen i Vest-Agder har fremmet innsigelse mot at det gis konsesjon til nordre planområde, Stuttjørnhei, på grunn av konflikt med villrein og hubro. Fylkesmannen mener det nordre delprosjektet har vesentlig negativ betydning for villrein. Videre skriver Fylkesmannen at det mangelfulle kunnskapsgrunnlaget om hubro innebærer at en utbygging av det nordre delprosjektet bryter med føre-var-prinsippet. Fylkesmannen mener også at vindkraftplanen for Stuttjørnhei anses å medføre en kraftig forringelse av landskapets karakter og uberørthet, både i planområdet og innenfor Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene landskapsvernområde. Dette er områder med nasjonale landskapsverdier, jf. verneforskriften. Fylkesmannen aksepterer utbygging av søndre planområde.

I og med at tiltakshaver har trukket søknaden om det nordre planområdet, legger departementet til grunn at Fylkesmannens innsigelse har bortfalt.

Vest-Agder fylkeskommunes innsigelse er begrunnet ut fra fire hensyn; villrein, landskap, friluftsliv og inngrepsfrie naturområder. Departementet redegjør nærmere for fylkeskommunens innsigelser under vurderingen nedenfor.

4. DEPARTEMENTETS VURDERING

4.1 Innledning

Departementet skal i klagebehandlingen vurdere de synspunkter klagerne kommer med. Departementet kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. I departementets vurdering av om konsesjon etter energiloven skal opprettholdes, må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.

4.2 Naturmangfold

Flere klagere mener at tiltaket er i strid med naturmangfoldloven §§ 8- 10. Klagene er stort sett rettet mot tiltakets virkninger på villrein og fugl.

4.2.1 Villrein

Villrein i Norge utgjør siste rest av en europeisk bestand, og Norge er forpliktet til å ta vare på villreinen i henhold til Bern-konvensjonen. Som et ledd i arbeidet med å ivareta villreinen, er Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen) vedtatt av fylkestingene i de berørte fylkeskommunene. Planens mål er å fastsette grenser for et nasjonalt villreinområde, hensynssone for villrein (buffersone), hensynssone for trekkleder og hensynssone for bygdeutvikling. Planområdet for Stuttjørnheii berører randsonen av nasjonalt villreinområde, og Skveneheii berører hensynssone for bygdeutvikling.

Fylkeskommunen anfører også at vindkraftverket vil komme i konflikt med sørlige deler av villreinens leveområde. Historisk sett har disse delene av Åsersheiene inngått som en naturlig del av reinens leveområde.

I følge konsekvensutredningen har den sørlige delen vært lite brukt av rein siden bestandsnedgangen på slutten av 90-tallet, og i influensområdene av Skveneheii vindkraftverk har det ikke vært observasjoner av villrein siden midten av 80-tallet. På 60-70-tallet var de sørlige heiområdene innenfor Åsersdal, Kvinesdal og Hægebostad kommuner i bruk, spesielt som vinterbeiter.

Fylkeskommunen skriver at per i dag benyttes heiområdene som påvirkes av vindkraftverket i begrenset grad av villreinen. Innenfor villreinforvaltningen er det imidlertid et mål om å øke villreinbestanden til rundt 3000 dyr, i håp om at dyrene igjen skal trekke sørover og ta i bruk områdene.

Villreinnemnda anfører at villreinens arealbruk i sør er høyst reell og viser til GPS-merking av individer våren 2014. Posisjonene representerer i praksis større eller

mindre flokker av villrein. Nemnda og Åseral kommune anfører at disse opplysningene ikke er vurdert i konsekvensutredningen. Nemnda anfører videre at forskning på tamrein ikke uten videre kan overføres til villrein, slik NVE skriver.

Tiltakshaver ved Naturrestaurering AS har i kommentarer til klagene pekt på at det kun er i april 2014 at GPS-merket villrein har befunnet seg i arealer innenfor 3 km avstand til Stuttjørnhei. I all hovedsak har reinen stått lenger mot nord. Denne ene måneden var det en GPS-merket simle og en bukk i området. De befant seg imidlertid om lag 3 km nord for selve planområdet, og det har aldri har vært registrert GPS-merket rein i planområdet for vindkraftverket.

Konsekvensutredningen av vindkraftverkets betydning for villrein opererer med to fremtidsscenarier. Det første er en situasjon der villreinens fremtidige arealbruk forblir omtrent som i dag. Ved dette scenarioet konkluderer utredningen med at *"det ikke vil være rein som bruker influensområdene, og det blir da ingen konsekvens av vindparken."* Det andre beskriver en situasjon som på 70-tallet, med større bestand av villrein og bruk av influensområdene særlig på senvinteren. Ved dette scenariet konkluderer utredningen med at drift av vindkraftverket vil ha en konsekvensgrad på *liten/middels negativ* effekt i det nordlige delområdet.

I følge konsekvensutredningen har trolig vindturbinene i seg selv begrenset negativ konsekvens for villreinen. Forstyrrelser fra menneskelig ferdsel ved utøvelse av friluftsliv, vedlikeholdsarbeid, drift av anleggsveier osv. vil imidlertid kunne bidra til uheldig frykt- og fluktadferd hos reinen. Fylkeskommunen mener at konsekvensen av forstyrrelser vurderes for lavt i utredningen. Dersom man legger til grunn at reinen bruker området noe i dag og forhåpentligvis mer i fremtiden, er det nærliggende å tro at forstyrrelser vil kunne skje hele året.

Konsekvensutredningen understreker at det per i dag ikke finnes erfaringer med vindkraft og villrein, fordi det ikke er bygget noen vindkraftverk innenfor villrein-områder. Vurderingene er derfor i stor grad basert på studier og erfaringer som er gjort på tamrein. Fylkeskommunen mener at det derfor knytter seg usikkerhet rundt hvor stor effekten av et slikt anlegg vil ha for villreinens nåværende og fremtidige bruk av området.

NVEs har lagt til grunn at det er menneskelig aktivitet i villreinområdet som er den alvorligste forstyrrelsen av villreinen. Dagens hytteaktivitet og friluftsliv i villreinområdet medfører menneskelig aktivitet. Etter NVEs vurdering vil vindkraftverk i det nordre planområdet medføre ubetydelige forstyrrelsesvirkninger for villrein sammenlignet med utviklingen av allerede etablerte tiltak, dersom bestandsvekst medfører at de sørlige beiteområdene igjen tas i bruk.

Departementet konstaterer at den delen av vindkraftverket som var planlagt innenfor grensene til den vedtatte Heiplanen nå har falt bort.

Departementet konstaterer videre at det er et mål å øke villreinbestanden for at dyrene igjen skal trekke sørover og i større omfang enn i dag bruke de sørlige delene av det nasjonale villreinområdet, som omfatter det nordre planområdet. Det kan imidlertid ikke utelukkes at også planområdet Skvенеhei vil kunne få verdi for villrein dersom reinstammen øker i omfang. Det søndre planområdet er imidlertid utenfor det området Heiplanen definerer som nasjonalt villreinområde eller hensynssone villrein.

4.2.2 Fugl

I utredningen fremgår det at det ikke kan utelukkes at hubro hekker i planområdene, og spesielt i det nordre. Videre oppgis det at planområdet er mulig hekkeområde for kongeørn, svartand og heilo. Influensområdet oppgis som leveområde for minst ett hubrorevir, flere kongeørnrevir og flere andre rovfuglarter, herunder dvergfalk, som benytter dette til både jakt og hekking. På bakgrunn av muligheten for at hubro kan hekke innenfor planområdet vurderes nordre planområde i utredningen til å ha *stor verdi*. Den sørlige delen vurderes å ha *middels verdi*, som følge av at den sørlige delen er leveområde for kongeørn med et visst potensial for at også hubro kan benytte området til jakt. Dette er ifølge utredningen også et mulig leveområde for myrhauk. Flere klageparter har påpekt virkninger for fugl, og spesielt virkninger for kongeørn, hubro, myrhauk og rype. Området karakteriseres som et av de beste rypeterrengene i Sør-Norge.

Miljødirektoratet har i tematisk konfliktvurdering gitt det søndre planområdet en samlet karakter C (middels konflikt) på en skala fra A til E. Prosjektet på Stuttjørnhei er gitt en samlet karakter E (svært stor konflikt). For naturmiljø skriver Miljødirektoratet at det er et moderat konfliktnivå med en viss usikkerhet knyttet til hubro og til muligheten for å unngå inngrep i registrerte, verdifulle naturtyper, men ingen ekstraordinære forhold.

Hubro

Hubro er oppført på Norsk rødliste for arter 2015 med statusen *sterkt truet*. Bestanden i Norge antas å være på mellom 350 og 600 par. I Rogaland og Vest-Agder hekker det trolig om lag 50-100 par. Etter tilleggsutredning foretatt av utbygger våren 2014 ble det ikke registrert hubro i områdene som er registrert som *"tidligere registrerte hubroforekomster med usikker status"* og *"aktuell hekkeplass for arten."* Utreder understreker imidlertid at det knyttes flere usikkerhetsfaktorer til dette.

NVE mener at selv om det ikke er observert hubro i de områdene som var utpekt som hubroområder, er det ikke usannsynlig at arten i noen år bruker planområdet i nord til både hekking og jakt, mens den andre år er fraværende. Det kan være fordi hubroen kan benytte seg av flere hekkelokaliteter, og at det tar noe tid før et forlatt revir gjenopptas av andre fugler.

Ettersom usikkerheten med hensyn til hubroens tilstedeværelse i første rekke gjelder det nordre planområdet, mener departementet føre var-prinsippet ikke får avgjørende betydning for vurderingen mulige virkninger for hubro i det sørlige planområdet.

Myrhauk

Myrhauk er oppført på Norsk rødliste for arter 2015 med statusen *sterkt truet*. Bestanden i Norge antas å være på mellom 250 til 280 par. Det er ifølge utredningen gjort observasjoner av myrhauk i den sydligste delen av planområdet på Skveneheii høsten 2012. Den observerte fuglen kan ha vært på trekk. Det er ifølge utredningen uvisst om arten hekker i området. Myrhauken er en glideflyger som hekker på bakken, og som er avhengig av myrlendte områder. Myrhauken er var for forstyrrelser ved hekking, og kan påvirkes av både anleggsarbeid og økt menneskelig aktivitet.

Det er etter departementets vurdering en mulighet for at myrhauk hekker i planområdene. Myrhauk kan være utsatt for kollisjoner med vindturbiner og kraftledninger. Basert på den usikkerheten som knyttes til artens bruk av området, mener departementet at det ikke er usannsynlig at den lokale bestanden kan påvirkes som følge av en realisering av tiltaket. Med utgangspunkt i føre var-prinsippet legger departementet derfor noe vekt på tiltakets virkninger på myrhauk i vurderingen.

Svartand

Svartand er oppført på Norsk rødliste for arter 2015 med statusen *nær truet*. Svartand har i de senere årene hatt en tilbakegang i Vest-Agder, blant annet på grunn av økt menneskelig aktivitet. Det er ifølge utredningen sannsynlig at svartand hekker i tilknytning til innsjøene i planområdene, men da spesielt det nordre planområdet. Tiltaket vurderes i utredningen til å gi *liten til middels konsekvens* for denne arten. Svartand er etter NVEs vurdering var for forstyrrelser under hekking. Anleggsarbeid kan således forstyrre, men hekking skjer i nærhet til vann. Det er først og fremst veiene som kan berøre disse områdene. Arten er ikke spesielt utsatt for kollisjoner med vindturbiner, men kraftledninger kan utgjøre en kollisjonsrisiko.

Departementet viser til at det nordre planområdet nå er trukket, og legger derfor begrenset vekt på tiltakets virkninger på svartand i vurderingen.

4.2.3 Samlet belastning for naturmangfold

Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som systemet er eller vil bli utsatt for. I tråd med retningslinjene for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg, bør det forsøkes å konsentrere vindkraftutbyggingen fremfor å drive spredt utbygging av mindre anlegg. En konsentrert utbygging må likevel være forsvarlig av hensyn til naturmangfold, slik at den samlede belastningen ikke blir for stor.

Departementet konstaterer at det er mange prosjekter for vindkraftverk i Vest-Agder og sør i Rogaland. Det er gitt konsesjon til en rekke vindkraftverk i Rogaland sør for Boknafjorden. Høg-Jæren, Røyrmyra og Åsen II er etablert, og Tellenes, Egersund og Svåheia vindkraftverk er besluttet utbygd. I Agder er Lista og Fjeldskår vindkraftverk bygget, og flere vindkraftverk er gitt konsesjon.

Kvinesheia og Lillesand vindkraftverk har fått endelig konsesjon, mens NVEs konsesjonsvedtak til henholdsvis Buheii, og Hovatn Aust vindkraftverk er påklaget til departementet. Planområdene for disse prosjektene ligger mellom 30 og 50 km fra Skveneheii.

Åseral kommune rommer en vesentlig del av vannkraftutbygging i Mandalsvassdraget. Det er flere kraftanlegg i vassdraget, som er nær gjennomregulert med flere magasiner, overføringer og kraftstasjoner. Det er en rekke kraftverk i vassdraget, og flere av disse berører Åseral kommune. Blant annet er de to større vassdragene som møtes i kommunesenteret Kyrkjebygda, Monn rett øst for planområdet til Skveneheii, og Longa, betydelig påvirket av reguleringer og overføringer. Nåvatn som ligger rett vest for planområdet Skveneheii, er regulert over 30 meter og Ørevatn, rett sør for Kyrkjebygda, er også regulert. Det er planer om ytterligere reguleringer gjennom de såkalte Åseralprosjektene, med blant annet nye overføringer og økt regulering av Langevatn. Det er i tillegg planer for noen mikrokraftverk ovenfor Ørevatn og for flere småkraftverk i øvre del av vassdraget (ved Ljosland). Agder Energi Produksjon har også fått tillatelse til å bygge to nye dammer i Skjerkevatn, og øke reguleringen. Det foreligger også planer om småskala vannkraftutbygging i Sosteliområdet.

Agder Energi Vannkraft AS har ved vedtak av dags dato har fått konsesjon til å utvide dagens produksjonssystem for vannkraft i Åseral ved utvidelse og oppgradering av Skjerka-anleggene, herunder blant annet regulering av Langevatn og bygging av nytt Øygard kraftverk rett øst for nordre planområde.

I tillegg går det i dag en 300 kV kraftledning gjennom det nordre planområdet. Det foreligger planer om at denne skal oppgraderes til 420 kV. Det er videre mye regionalnett i området i tillegg til distribusjonsnett. Den nye vannkraftutbyggingen innebærer en ny 132 kV ledning på 7 km fra Øygard kraftverk til Honna transformatorstasjon parallelt med eksisterende transmisjonsnett.

For arter som er vare for menneskelig aktivitet, slik som villrein og enkelte rovfuglarter, vil kombinasjonen av vindkraft og vannkraft samlet kunne gi økt belastning på økologien. For landskapet i seg selv og friluftslivet knyttet til dette, vil anleggene samlet klart forsterke de negative virkningene.

Departementet tar med i sin vurdering at den samlede belastningen av flere vindkraftverk og andre tekniske inngrep i området og regionen kan medføre negative bestandsvirkninger. Dette kan blant annet gjelde hubro, myrhauk og villrein, selv om

de vesentligste av disse konfliktene er knyttet til det nordre planområdet. Usikkerheten om virkningene av de samlede tekniske inngrepene på disse truede artene, medfører likevel at departementet legger noe vekt på føre var-prinsippet.

Departementets vurdering av den samlede belastningen i området ved en eventuell utbygging av Skveneheii vindkraftverk, fremgår av den samlede vurderingen nedenfor.

4.3 Friluftsliv

I følge konsekvensutredningen knyttes virkninger for friluftsliv først og fremst til visuelle virkninger. Planområdet vil få vesentlig endret karakter, også som følge av støy og skyggekast. Dette vil ifølge utredningen påvirke brukergrupper som søker stillhet og urørt natur. Bedre tilgjengelighet kan på den andre siden åpne for nye aktiviteter og nye brukergrupper. For friluftsliv i det søndre planområdet, Skveneheii, vurderes virkningene som *middels til liten negativ*.

Åseral kommune og Naturvernforbundet skriver at Åserals attraktivitet er nært knyttet til naturopplevelser i form av jakt, fiske og annet friluftsliv, som vil reduseres som følge av tiltaket. Fylkesmannen mener at tiltaket vil gi negativ innvirkning på friluftsområdene, som utfart fra Ljosland og rundt hytteområdet på Eikerapen. Fylkeskommunen påpeker at det vil bli negative virkninger for atkomsten til turmålet Lordehytta. Lordehytta er et viktig regionalt friluftsområde. FNF anfører at NVE har lagt for liten vekt på de negative virkningene for friluftsliv og ferdsel.

Flere privatpersoner og interesseorganisasjoner fremhever virkninger for friluftsliv. Miljødirektoratet skriver at vurderingen fra utredningen om at konsekvensene på friluftslivet er "*middels til liten negativ*," er så lav at det krever en ekstraordinær forklaring. Direktoratet skriver at for friluftsliv er konfliktnivået i begge planområdene større enn det som fremgår av utredningen.

Departementet legger vekt på at en utbygging av vindkraftverket vil gi negative virkninger for tradisjonelt friluftsliv, og at opplevelsesverdier som ligger i uberørt rekreasjonsareal vil kunne falle helt bort i enkelte områder. Visuelle virkninger, støy og skyggekast vurderes samtidig å endre Skveneheii i såpass stor grad at området ikke lenger vil fremstå som attraktivt for den tradisjonelle friluftslivsutøver, noe som tillegges vekt i den samlede vurderingen av prosjektet.

4.4 Landskap

Konsekvensutredningen deler plan- og influensområdet inn i to delområder; Åseralsheiane og hoveddalførene i Åseral. Åseralsheiane er preget av vidstrakte områder med en småkupert topografi der det på grunn av en svært karrig vegetasjon er vidt utsyn, mens det i forsenkningene er myrer, vann og fjellbjørkeskog. Sentrale deler av området er preget av vassdragsreguleringer. Hoveddalførene i Åseral er trange daler

med til dels stupbratte dalsider, og med sentrale elveløp i dalbunnen. Med noen unntak vurderes landskapet i influensssonen å være *representativ og vanlig forekommende, uten verdier som har nasjonal eller regional betydning*. Av spesielle områder/landskapsforekomster er Sosteli og Lordehytta vektlagt i utredningen. Sosteli er en unik samling av kulturminner fra jernalderen, der området er vurdert til å ha *stor regional verdi* i en landskapssammenheng. Lordehytta er et jaktslott som ligger i et landskapsrom med stor kontrast til det øvrige landskapet. Dette området vurderes i utredningen til å ha en *nasjonal verdi* i tillegg til en *stor regional identitetsverdi*. Ingen turbiner vil imidlertid synes fra selve Lordehytta, men de vil være synlige fra turstien inn til hytta. Samlet sett vil vindkraftverket gi *middels negative* konsekvenser for landskap.

Fylkeskommunen i Vest-Agder anfører at Skveneheii vindkraftverk vil være synlig fra kjente utfartsområder som Homsvassheii ved Eikerapen, Midtheia mellom Ljosland og Bortelid, fjellområdene sør for Ljosland, samt turområder øst for Knaben. Videre viser synlighetsanalysen at vindkraftverket vil bli godt synlig fra store områder som inngår i det regionale viktige friluftsområdet Åseralsheiene. Det vurderes som uheldig siden området har fått status som regionalt viktig friluftslivsområde nettopp på grunn av opplevelsen av landskapskvaliteter og urørt natur.

Departementet legger vekt på at Skveneheii vindkraftverk vil være synlig fra flere utfartsområder, og mener at den foreslåtte utbyggingen vil bli et stort blikkfang som får negative konsekvenser for opplevelsen av uberørt natur i Åseralsheiene. Synligheten er likevel betydelig redusert med bortfall av det nordre planområdet. Dette reduserer blant annet virkningen for områdene rundt Ljosland.

Departementet legger vekt på at Åseral kommune og Vest-Agder fylkeskommune har fremmet innsigelse mot vindkraftverket på grunnlag av landskapsvirkninger. Åseral kommune har begrunnet innsigelsen med at tiltaket krever store arealer i fjellområder, og blir synlig i en stor radius. Åseral er etter det anførte en stor hyttekommune med over 2000 fritidshytter. Fylkeskommunen har begrunnet innsigelsen med at fjellområdene i Åseral i stor grad består av uberørt fjellandskap, og at det er store regionale og trolig også nasjonale landskapsinteresser i disse områdene. Større områder i Åseralsheiene er vernet som Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene landskapsvernomsråde. Formålet med verneområdet er blant annet å ta vare på et sammenhengende, spesielt og vakkert naturområde med urørte fjell-, hei- og fjellskogsområder.

Departementet legger videre vekt på den samlede påvirkningen flere vindkraftverk i regionen har for landskapsinteressene i Åseralsheiene og omkringliggende områder. Det konsesjonsgitte Tonstad vindkraftverk i Sirdal vil også være synlig fra fjellområdene mot Knaben. Det samme gjelder eventuelt vindkraftverk ved Buheii (vest for Knaben), som for tiden er til klagebehandling i departementet.

Etter departementets vurdering vil Skveneheii vindkraftverk medføre negative virkninger for landskapet i regionen, noe som tillegges vekt i den samlede vurderingen av prosjektet.

4.5 Samlet vurdering av Skveneheii vindkraftverk

Etter energiloven § 3-1, jf. § 1-2 skal departementet foreta en samlet vurdering og avveining av fordelene og ulempene tiltaket vil medføre.

Skveneheii vindkraftverk vil gi et tilskudd av fornybar energi på inntil 250 GWh årlig produksjon fra et teknisk/økonomisk relativt godt vindkraftprosjekt. Departementet har lagt vekt på de gode vindressursene i området. Utbyggingen vil ligge i et område hvor ny produksjon er positivt. Det er kort vei til sentralnettet, og nettapene vurderes derfor å være lave. Dette kan påvirke prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet positivt.

Vindkraftverket kan føre til forringelse av naturmangfold gjennom de negative virkningene for bestandsutviklingen av villrein, hubro, myrhauk og svartand også for det sørlige planområdet.

Det er videre lagt vekt på at Vest-Agder fylkeskommune og Åseral kommune er negative til etablering av Skveneheii vindkraftverk. Bortfallet av nordre planområde har ikke endret kommunens syn. Departementet viser til at Åseral kommune allerede er sterkt preget av vannkraftutbygging. Det gis nå konsesjon til ytterligere regulering og vannkraftutbygging i Åseral, og kommunen har overfor departementet gitt klart uttrykk for at økt utbygging av vannkraft prioriteres framfor utbygging av vindkraft.

Departementet viser i den forbindelse til at det i vedtak av dags dato har Agder Energi Vannkraft AS fått konsesjon til utvidelse og oppgradering av Skjerka-anleggene, herunder blant annet regulering av Langevatn og bygging av nytt Øygard kraftverk. Departementet har under konsesjonsbehandlingen sett vindkraften og vannkraften i sammenheng. Departementet prioriterer de samfunnsmessige fordelene ved ny, regulerbar vannkraft foran utbygging av vindkraft i vurderingen av hvilke tiltak som ut fra en samlet vurdering kan få konsesjon.

Etter en helhetsvurdering av alle fordeler og ulemper der det særlig legges vekt på samlet belastning av energiutbyggingen i kommunen gitt eksisterende og planlagt vannkraftutbygginger, har departementet derfor kommet til at de samlede skader og ulemper overskrider fordelene med etablering av Skveneheii vindkraftverk. Grunnlaget for å gi konsesjon er dermed ikke tilstede.

5. KONKLUSJON

Klagene og innsigelsene tas til følge.

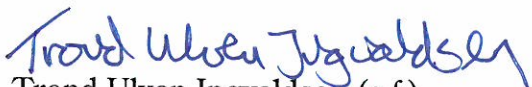
Konsesjonssøknaden avslås.

NVEs vedtak av 27. juni 2014 om konsesjonen til Skveneheii vindkraftverk omgjøres..

Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partenes og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det. Kravet må settes frem for departementet senest 3 uker etter at melding om det nye vedtaket er kommet frem til vedkommende, jf. forvaltningsloven § 36.

Departementets avgjørelse kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tollef Taksdal
underdirektør

Kopi:
NVE

Adresseliste

Advokatfirmaet Tofte DA
Forum for natur og friluftsliv
Agder
Fylkesmannen i Aust og
Vest-Agder
Naturvernforbundet i Vest-
Agder
Norges Miljøvernforbund
Skvaneheii Vindkraft AS
Stig Alfred Eikeland
Vest-Agder fylkeskommune
Villreinnemnda for
Setesdalsområdet
Åseral kommune
Vest-Agder fylkeskommune